

Szegedi ösztöndíjasok

● **Munkatársunktól**
A Széchenyi Professzori Ösztöndíj kura-tóriumuma döntött a ta-vasszal kiírt harmadik forduló ötszáz nyertes pályázatáról. Az alábbi-akban közöljük a har-madik forduló szegedi nyerteseinek neveit.

JATE Állam- és Jogtudo-mányi Kar: Kovács László Imre. Bölcsészettudományi Kar: Balázs Mihály, Bassola Péter, Eördögh István, For-gács Tamás, H. Tóth Imre, Karsai László, Kristó Gyula, Mikola Tibor, Nagy József, Róna-Tas András, Szabó Jó-zsef, Szilasi László. Termé-szettudományi Kar: Bene-dict Mihály, Fehér László, Gyémánt Iván Károly, Imreh Balázs, Kevei Ferencné, Le-indler László, Mészáros Re-zsó, Mink Mátyás, Molnár Béla, Móricz Ferenc, Nánai László, Notheisz Ferenc, Pá-linkó István, Schneider Gy-u-la, Szederkényi Tibor, Szen-te Magdolna. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola: Béké-si Imre, Galambos Gábor,

Seres László. Szegedi Élel-miszeripari Főiskolai Kar: Balogh Sándor, Fenyvessy József. Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Általános Orvostudományi Kar: Bari Ferenc, Csanády Miklós, Husz János, Jánossy Tamás, Kása Péter, Knyihár Erzsébet, Kocsis Jánosné Nagy Erzsébet, Kovács László, Krenács Tibor, Lá-zár György, Resch Béla, Ta-kács Tamás. Gyógyszerész-tudományi Kar: Bernáth Gá-bor, Stájer Géza. Más intéz-mények alkalmazásában ál-ló, de egyetemeken, főiskolá-kon oktató kutatók: MTA Regionális Kutatások Köz-pontja: Rácz Lajos (JATE BTK), MTA Szegedi Bioló-giai Központ Biokémiai Inté-zet: Kiss Ibolya (JATE TTK), Tóth Géza (JATE TTK), Udvardy Andor (JA-TE TTK), Venetianer Pál (JATE TTK). MTA SZBK Genetikai Intézet: Erdélyi Miklós (JATE TTK), Raskó István (SZOTE ÁOK). MTA SZBK Növénybiológiai Inté-zet: Nagy Ferenc (JATE TTK).

Diszdoktorrá fogadom

Az elmúlt hét végén a József Attila Tudomá-nyegyetemen ünnep-élyes keretek között avatták diszdoktorrá Jochen Frowein pro-fesszort, a Max Planck Társaság Összehasonlí-tó Közjogi és Nemzet-közi Jogi Intézetének igazgatóját. A pro-fesszort eddig két euró-pai egyetem – a sevillai és a leuveni – avatta diszdoktorrá.

A berlini születésű Jo-chen Frowein egyetemi ta-nulmányait a kieli, a berlini és a bonni egyetemek ál-lam- és jogtudományi kara-in végezte. 1958-ban az University of Michigan Law School-on (USA) megszerezte a „Master of Comparative Law” fokoza-tot. 1962-66 között a Max Planck Intézetben tudomá-nyos munkatársként dolgo-zott, majd a bonni egyetem közjogi intézetének lett az oktatója. Ezt követően a bo-chumi, illetve a bielefeldi egyetem államjogi és nem-zetközi jogi tanszékén dol-gozott. 1981 óta a Max Planck Intézet Összehason-lító Közjogi és Nemzetközi Jogi Intézetének igazgatója. Oktató-tudományos pálya-futásának eredményeké-ppen számos tudományos, il-letve szakmai szervezet tag-jává választották. Így példá-ul Jochen Frowein pro-fesszor húsz évig volt az Emberi Jogok Európai Bi-zottságának tagja, amely szervezetben nyolc évig az alelnöki posztot is betöltöt-te. Mindemellett tagja volt a Német Államjogászok Egyesületének, és a nem-

zetközi jogászok egyik leg-tekintélyesebb tudományos társaságának, a Nemzetközi Jogi Intézetnek. A pro-fesszor eddig tizenégy könyvet publikált. Szakmai és tudományos teljesítmé-nyét eddig két európai egyetem – a sevillai és a le-uveni – honorálta diszdok-tori cím adományozásával. Jochen Frowein pro-fesszor tíz esztendeje áll kapcsolatban magyarorszá-gi egyetemekkel, kutatóin-tézetekkel és más szakmai körökkel, így a József Attila Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karán is számos előadást tartott. A magyarországi szakmai közreműködése köréből említést érdemel, hogy az Alkotmánybíróságról szóló törvény tudományos kon-cepcióját kidolgozó bizott-ság exkluzív meghívottja-ként tevékenyen részt vett a koncepció kidolgozásában.

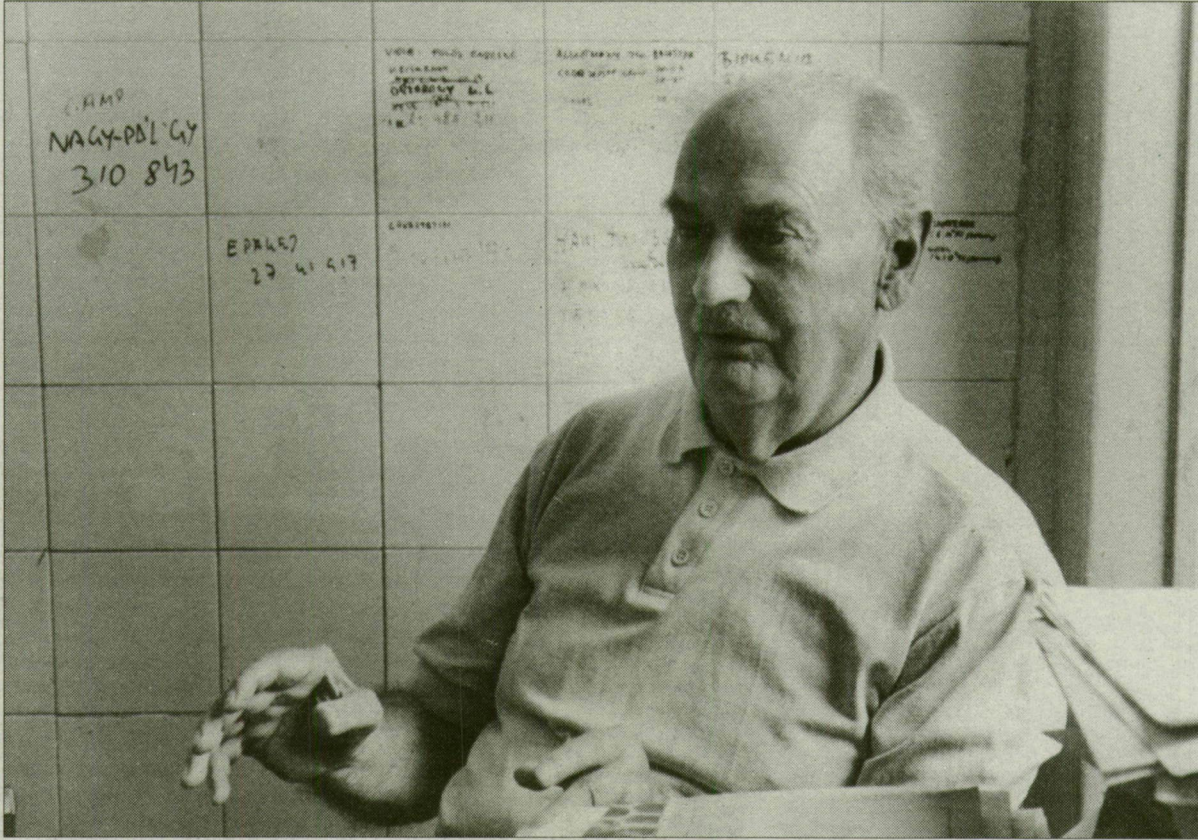
Jochen Frowein a JATE ÁJTK Nemzetközi Jogi Tanszékével több mint egy évtizede áll szoros kapcsola-tban. Ez idő alatt a jogi kar, illetve a Max Planck Intézet munkatársai kölcsö-nös látogatásokat tettek egymás intézményeiben. 1993-ban például a jogi kar két oktatója is közreműkö-dött a Max Planck Intézet által szervezett kisebbségi konferenciára készített ma-gyar vonatkozású referátum elkészítésében. Frowein professzor mindenkor se-gítségét nyújtott különböző ösztöndíjak elnyeréséhez a fiatalabb magyar nemzet-közi jogászok és alkot-mányjogászok számára né-metországi kutatómunkára.

Sz. C. Sz.

Jochen Frowein professzornak Mészáros Rezső rektor gratulál. (Fotó: Miskolczi Róbert)

Beszélgetés Farkas Tibor akadémikussal Az ország elhanyagolt vagyona

„Ezek az emberek nem jönnek haza.” (Fotó: Miskolczi Róbert)

Farkas Tibor lipidkém-i-kus, az MTA Szegedi Bio-lógiai Kutatóközpont Bio-kémiai Intézetének pro-fesszora előbb lett az Egyesült Államok Nemzeti Tudományos Akadémiá-jának a tagja, mint a Ma-gyar Tudományos Akadé-miáé. Ez az apró mozza-nat hűen tükrözi, mennyi-re becsülik meg külföldön és itthon a tudósainkat. Farkas Tiborral a hazai tudományos élet társadalmi elismertségéről és a kutatásfinanszírozás jelenlegi helyzetéről beszél-gettünk.

● **Jól kezdődött az éve: márciusban Széchenyi-dí-jat kapott, májusban pedig rendes taggá választották a Magyar Tudományos Aka-démián.**

– Nem számítottam arra, hogy Széchenyi-díjas leszek és rendes taggá választanak, hiszen annyi fórumon megy keresztül a dolog, s annyi helyen lehet megbukni.

● **Magyarország nem kerülheti el a technológiai rabszolgaságot, ha a kutatófejlesztésben nem törté-nik alapvető változás – olvasható abban a pártokhoz intézett felhívásban, amely-t nemrégiben szegedi Széchenyi-díjas akadém-i-kusok szignáltak. Ön is aláírta a felhívást. Tényleg ennyire súlyos a helyzet?**

– Igen. Nézze, ennek az or-szágnak egyetlen komoly va-gyona van, amit pénzze lehet tenni: a magyar emberek szür-keállománya. Ezt a vagyont vi-szont legjobb lenne itthon pénzze tenni, ám ehhez szük-ség lenne támogatásra, mert anélkül nem megy a dolog. Katasztrófálisnak tartom, hogy míg a fejlett országokban a GDP 2,5-3, addig Magyaror-szágon a nemzeti össztermék-nek mindössze 0,6-0,7 százalé-kát fordítják kutatófejlesztés-re.

● **Brüsszel (MTI)**
Az idén 1627 egyetem, 200 ezer hallgató és 35 ezer tanár részesül az Európai Unió fel-sőoktatási programjának, az Erasmusnak az előnyeiből. A programban, idén első ízben közép- és kelet-európai orszá-gok – köztük Magyarország – is részt vesznek.
Az Erasmus összesen 24 országra terjed ki – áll az Eu-

Farkas Tibor

1929-ben született Bu-dapesten.

1955-ben szerzett bio-lógus diplomát az Eötvös Loránd Tudományegyetem-en.

1955-től 1971-ig az MTA Tihanyi Biológiai Kutatóintézetében dolgo-zott.

1971-től az MTA Sze-gedi Biológiai Kutatóköz-pontjában dolgozik; jelen-leg a Biokémiai Intézet

tudományos tanácsadója, a membránlipid-kutatás témavezetője.

1989 óta az USA Nem-zeti Tudományos Akadé-miájának tagja.

1990-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1998-ban pedig rendes tagjává választják.

1992 óta a Tudomá-nyos Minősítő Bizottság, 1993 óta pedig a Magyar Ösztöndíj Bizottság tagja.

re. Finnországban – amely ugyanott kezdte a második világháború után, mint Magyar-ország, azaz területvesztéssel és éhezéssel – ma a GDP közel 4 százalékát fordítják kutatás-ra. Az északi országban jelen-leg tízszer annyi pénz jut egy kutatóra, mint Magyarorszá-gon. Hazánkban még most is kitűnő szakembereket képez-nek az egyetemeken, akik az-tán itthon nem jutnak egyről a kettőre, de amint külföldre mennek, javarészüket befut. Ezek az emberek nyugaton a mi versenytársaink lesznek, s nem jönnek haza. Miért is jön-nének, amikor kinn többször-sét keresik annak, amit itthon, s nincs gondjuk arra, hogyan tartsák el a családjukat. Ne-künk itthon naponta be kell bi-zonyítanunk, hogy jogunk van a fizetéshez. Szóval rengeteget küszködünk, és mást sem csinálunk, mint talpalunk a pénz-források után.

● **Talán megoldást jelentene, ha lenne kormányzati felelőse a kutatófejlesztés-nek, ami, ugye, jelen pillan-atban nincs.**

– Néhány évvel ezelőtt az SZBK elhatározta: szervez egy ankétot a kutatófejlesztésről. Erre meghívta a pártok képviselőit. Mit gondol hányan jöt-

tek el? Megmondom, senki. A pártoknak egyszerűen nincs kutatófejlesztési koncepció-juk. Annak a 0,6 százaléknak, amit ránk költenek, a többször-sét pocskolják el mindenfé-lé ostobaságra, anélkül, hogy lájra a szívük, de amikor mi kérünk pénzt, azt mondják: várjuk meg, amíg a gazdaság teljesítőképessége növekszik. Szerintem a bankkonszolidá-cióra fordított pénz kis hánya-dából konszolidálni lehetne a tudományt és a felsőoktatást.

● **A választási kampány során felmerült egy politi-kai fórumon, hogy szükség lenne Kutatási és Fejleszté-si Minisztériumra, mivel nincs egy olyan agyköz-pont, amely megmondaná, merre tartson az ország. Önnek erről mi a véleménye?**

– Az agyközpont gondolata korábban is felmerült, de aztán elvetették. A tudományt ugyanis nem lehet úgy szer-vezni, mint egy gyárat. Itt olyan emberek dolgoznak, akik bogarasak, s szeretik azt csinálni, ami az eszükbé jut, és nem szeretik azt, amikor megmondják nekik, hogy mi jus-son az eszükbé. A tudomány-ban csak a szabad gondolkodás és a szabad gondolatcsere

szintjén lehet mozogni. A má-sik probléma, hogy Magyaror-szágon a tudományban nincs kockázati tőke. Ma, ha valaki-nek eszébe jut valami, ahhoz, hogy pénzt szerezzen, ír egy pályázatot, amit vagy elfoga-dnak, vagy nem. Ha nyer, egy vagy két év is eltelik, mire a pályázatból pénzt lát. Ez idő alatt, még ha le is írta, okafo-gyottá válik a dolog. Nyugaton mindez másképpen megy.

● **Ott összekapcsolják a tu-dományos kutatást, az in-novációt és a kereskedel-met. Mi a helyzet ezzel ná-lunk?**

– Magyarországon ez sem működik. A jó gondolatok és a gyakorlati megvalósítás között hatalmas szakadék tátong. En-nek az a magyarázata, hogy Magyarországon nincsenek olyan kereskedő tudósok vagy menedzser típusú diplomás emberek, akik egyrészt jó kap-csolatban állnak a kutatókkal, másrészt jól ismerik a potenci-ális felhasználó helyeket.

● **Professzor úr, van-e ma a biokémiának olyan terü-lete, amely a nyilvánosság számára is közhelyes és iz-galmas?**

– Ezt nem tudom megmon-dani, mert én a biokémiának csak egy vékony szeletével foglalkozom. Úgy látom, hogy a molekuláris biológia, annak is a gyakorlati része az – mint például a génmanipuláció –, amely néhány évvel ezelőtt el-kezdett felfutni, s mára az ér-deklődés középpontjába került.

● **Megmondom őszintén, én a busára gondoltam, amivel korábban ön is fog-lalkozott.**

– Látja, abból se lett semmi, pedig a busa – a halolaj minő-ségben – vetekszik a lazaccal. Amikor ez a téma szerepelt az újságokban és a tévében, a ha-lászkok eladtak egy csomó bu-sát, de nem akadt olyan vállal-kozó, aki az egészet vitte volna gyakorlati szinten.

Szabó C. Szilárd

Magyar-dán iskola

● **Zalaegerszeg (MTI)**

Nemcsak életképesnek, hanem országosan elterjesz-tendő és fokozott támogatá-sra érdemes intézménytípus-nak bizonyult az Első Ma-gyar–Dán Termelőiskola, amely három évvel ezelőt kezdte meg működését Zala-egerszegen – alapították meg az iskolát bemutató or-szágos tanácskozáson.

A zalaegerszegi alapítvá-nyai intézmény vezetője, Mol-nár Máté elmondta: a 16-26 éves alulképzett, munkanél-küli és többszörösen hátrá-nyos helyzetű fiatalok köré-ből kétszázhuszan vettek-vesznek részt az alapképzést, személyiségfejlesztést, hatfé-le szakmát nyújtó termelő is-kola munkájában. Mindössze öt százalékos a lemorzsoló-dás, ugyanakkor az egy-há-rom év alatt innen kikerülő-k kétharmada álláshoz jutott a szakmai gyakorlat terepéül szolgáló vállalkozásoknál. Az elhelyezkedni nem tudók sem kerülnek utcára: termelő alkalmazottként az iskola megtartja őket, a minimálbér-nél valamivel magasabb fize-téssel. Ezt a formát bővíteni akarják. Az intézményt mun-kaügyi és célpályázatokból, a hallgatói és oktatói termelő bérunka bevételeiből, vala-mint támogatásokból tartják fenn.

Vállalkozókat képeznek

● **Zalaegerszeg (MTI)**

A hollandiai Fontys Egyetemen közösen ki-dolgozott képzési pro-gram alapján, a számvétel-i szakon belül vállalko-zásszervezői szakirányú képzést indít ösztöli a Péntügyi és Számviteli Főiskola zalaegerszegi intézete. Ennek rendsze-réről és lehetőségeiről rendeztek holland-ma-gyar konferenciát a zalai megyeszékhelyen, vállal-kozók jelenlétében.

Tóth József igazgató el-mondta: a magyar gazdasági fejlődés igényei hívták életre a leendő kis- és középvállal-kozók számára indítandó, hét féléves főiskolai képzést, amely iránt máris nagy az érdeklődés. A tervezett egy csoport helyett hárommal kell kezdeniük az ősszel, összesen hatvan nappali ta-goztatos hallgatóval. Az igazgató, majd Theo Merks, a partneregyetem program-menedzsere is hangsúlyozta: az így szerzett univerzális is-meretek birtokában elkerül-hető a vállalkozásindítások legtöbb bukatója, növelhető a kis- és középcégek műkö-dési, vagy az e képzettséggel rendelkezők foglalkoztatási biztonságá. Az oktatás hét féléves lesz, ebből kettőben többek között kis- és közép-vállalkozói gazdaságelem-zést, piaci, finanszírozási és adótaxarékos működési is-mereteket, nemzetközi kap-csolatteremtési módszereket és üzleti tárgyalási techniká-kat tanulnak a hallgatók. A hetedik félév a szakmai gya-korlaté: a dunántúli megyék vállalkozásfejlesztési alapít-ványai közreműködésével jól működő kis- és középcé-geknél tényleges munkafel-adatokat látnak el a diplomá-sra készülő diákok. Amennyiben igény lesz rá, levelező tagozaton és posztgraduális formában is indítanak vállalkozásszerve-zői kurzusokat.

Terjeszkedik az Erasmus

rópai Bizottság összegzésé-ben. Magyarország 1107 hall-gatót küldhet külföldre, 1010-et fogadhat EU-támogatással, s 557 tanár cseréjére keríthet sort. Az EU a programmal kap-csolatban egyik legfontosabb célkitűzésének tekinti újabb államok bevonását – jelentette ki Edith Cresson támatelelős. Az Erasmusnak ezzel párhuzamosan növekedett a költség-ve-tése is, tavaly óta 18,8 száza-lékkal, 116,25 millió ECU-ra (128 millió dollárra). Az ősz-el kezdődő új tanévtől kezd-e Ciprus, Csehország, Len-gyelország, Románia, Szlová-

kia és Magyarország felsőok-tatási intézményei is bekap-csolódnak a programba. Ők összesen 5500 diák és 2900 ta-nár cseréjével, illetve 205 in-tenzív részprogramba való be-kapcsolódással vesznek részt az Erasmusban. A magyar ré-szesedés a cserékből a tanárok kivételével nem éri el a szá-zalékot, a tanárok esetében pontosan 2 százalékos.